

KIS LAP

VEGYENEK! . . . (Lásd a 214. lapon.)

14 szám. — 1877. Ára negyedévre 1 frt. 40 kr.

XII. kötet

A KIS JAKAB KALANDJAI.

— Angol elbeszélés. —

(Folytatás.)

JAKAB ezen ügyességein kívül még kiváló tehetséget tanusított a hasznos mesterségekre. Vasgyárban inaskodott s erre épen oly büszke volt mint arra, hogy katona. A világ ismeretében előhaladván, észre vette, hogy vas nélkül alig lehet valami hasznos tárgyat előállítani.

— Hogy szánthatnák meg termő földeinket, szóla Jakab, mivel áthatnók kereteink ágyait, miképen éleszthetnénk csak tüzet is, vagy hogy készíthetnénk ebédet, hogy patkolhatnánk lovat vagy hogy állíthatnók elő a legkisebb szerszámot is, ha a kovács-műhely munkásai nem fáradszának, kik számunkra a szükséges eszközöket készítik?

Ilyen gondolatok természetesen nagy tiszteletet gerjesztettek Jakab lelkében a kovács-mesterség iránt, és a kovács-műhely gyakori látogatásainak következtében patkót kovácsolni és lovat vasalni oly ügyesen megtanult, hogy e tekintetben akármelyik kováccsal is kiállt volna a versenyt. De Jakab tehetségei nemcsak a kovács-műhely körére szorítottak; a lóvakhoz tartozó minden dolgok iránt is oly nagy érdeklődéssel viseltetett, hogy rövid idő múlva a nyereg-gyártás-mesterségben is dicséretre méltó ismeretet szerzett magának.

A család köréhez, melynél Jakab most élt, tartozott egy fiatal urfi is, a házi asszony unokaöccse, ki árván maradván, néni házába került. Mivel az urfi Jakab-

nál fiatalabb és igen jó indulatu fiu volt, csakhamar jó barátságot kötött a szegény Jakabbal. Jakab valóban meg is érdekelte e figyelmet; mert ha nem dicsekedhetett is gondos neveléssel: esküdni, káromkodni vagy illetlen durva szólásokat használni soha nem szokott. Mindig nyájasan és tiszteletteljesen viselte magát.

Az urfinak csinos paripája volt s ennek Jakab viselte gondját; nem elégedvén meg azzal, hogy szorgalmasan gondját viselte, szabad óraiban még lovagolta is, oly nagy gonddal és ügyességgel, hogy rövid idő alatt a legkedvesebb és a legengedelmesebb állattá tette. Jakab ez ügyességet részint saját tapasztalása, részint pedig az által szerzte, hogy egy utazá mülovar - társaság mutatványait a legnagyobb figyelemmel kísérte, úgy hogy csaknem mindent, amit ezen előadásokban látott, ügyesen utánozni is tudott a fiatal urfi nagy gyönyörűségére.

Az urfi tanítója hetenként háromszor oktatást adott tanítványának a számtanban, írásban és a földrajzban. Jakab a lecke alatt néha jelen volt és szokása szerint nagy figyelemmel hallgatott mindent, és az által kiképzésében nagy előmenetelt tett. Kevés pénzén, mellyel most rendelkezhetett, vett magának tollat, papirost és mind azt, amit nappal látott vagy hallott, éjjel följegyezte. Kis gazdája, ki őt nagyon megszerette, egyik vagy másik ürügy alatt azon volt, hogy szobájában tartsa Jakabot akkor, midőn leckéje volt.

A kis Jakab néhány éven át ekként folytatá kellemes életét és hűségesen teljesítvén kötelességeit, megnyerte minden-

kinek szeretetét. Végre azonban egy szerencsétlen esemény megzavarta békés állapotát.

Az urfi látogatására egy fiatal uracs érkezett, ki előkelő körökben neveltetvén, nagyon kedvelte a fényűzést és gyűlölte az egyszerűt és mindennapit. Öltözetében és viseletében különöz levén, idejének felét arra fordította, hogy fejét rendbe szedje, körmeit tisztogassa és divatosra vágja; gyakran órákig hetykén sétálgatott, kalapját hóna alatt tartva, kezében botjával játszadozva. Midőn e fiatal ember kis Jakabunk származását és neveltetését megtudta, szóba sem akart állani vele. Jakab csakhamar észrevette az uracs ellen-szenvét s eleinte iparkodott minden erejéből nyájas, udvariassággal megnyerni a hegyke vendéget; de midőn látta, hogy mind ez hasztalan — heves természetereőt vett rajta és elhatározta, hogy boszut áll az uracskán.

Egy nap, t. i. miután Jakabnak több igen alázó bántalmat kellett eltűrnie az uracstól, az utczán egy vándor komédiással találkozott, a ki valamelyik szomszéd faluból visszajött állatjaival. Volt a többi közt egy közép nagyságu majma is, mely a kocsi tetején szabadon ugrált és üzte tréfás csintalanságait s ezáltal magára vonta Jakab figyelmét; mert hiszen Jakab mindig kész volt mindenféle trefákra. Barát-ságos szóváltás után, a komédiás, ki valószínűleg meg akart szabadulni majmától, Jakabot fölszólítá, hogy venné meg ez állatkát, egy forintot megkaphatja. Jakab a kísértésnek, hogy ily ólesón oly furcsa, mulatságos állatnak birtokába juthat, ellent nem állhatván, megvette a maj-

mot. De bezzeg csakhamar meg is bánta, mert nem tudta, mit kezdjen majmával vagy csak hova is tegye. Most már nem tehetvén mást, haza vitte s ott egy használatlanul álló csürben zárva tartotta.

Ily helyzetben az állatka néhány napig busan élt a nélkül, hogy valami külörös történt volna; Jakab szabad óráiban gyakran meglátogatta szegény foglyát, zsebében hozván neki almát, diót és egyebet, a mit számára eltehetett. A majom meg volt tanítva mindenféle bohósággra, tudott parancsszóra tótágast állani és a legnagyobb udvariassággal bökölgatni. Jakab, csakhamar fölismerte új barátjának ezen ügyességét, azt boszuvágyának kielégítésére használta föl. A majom nyakára papirosból feszes gallért csinált, egyik kezébe ócska kalapot, a másikba botocskát adott s az ekként földiszitett majmot aztán jártatta az udvaron.

A fiatal uracs történetesen épen arra menvén, azonnal észrevette a fölczifrázott majomban saját személyének találó mását, valamint Jakab gunyoló szándékát is, mikor ez majmát körülvezetgette és arra szólított, hogy fejét fölfelé tartsa és tekintgessen büszken szélylel. Az ekként kicsufolt uracs dühösen neki rontott a szegény majomnak s botjával olyat ütött reá, hogy az ártatlan állat fél holtan terült el a földön. Jakab az ő kedves májmocskáján elkövetett erőszakot nem nézhette nyugodt lélekkel, az uracsra tört és botját kezéből kicsavarván, azt ezer darabra összetörte. Az uracska birkózás közben elesvén, megütötte magát s hozzá még öltözetét is egészen besározta. E pillanatban lépett ki az udvarra a ház urnője,

ki a lármát meghallotta; az erőszak, melyet Jakab elkövetett, nagyon is szembe-tűnő volt, azt kimenteni nem lehetett. Jakab ugyan nagy alázatossággal közeledett asszonyához és fölötte sajnálá, hogy heves viselete által megharagította; de midőn értésére adták, hogy a háznál csak úgy maradhat, ha a fiatal vendégtől bocsánatot kér, — azt határozottan megtagadta. Nyíltan elismerte, hogy a feddést megérdemelte azon helytelen tettért, hogy urnője vendégét nevetségessé tenni merészkedett; de azért amit ő barátjának, a majomnak védelmére elkövetett, azért nem fog soha még akár a királytól sem bocsánatot kérni.

Jakab e szerencsétlen daczosságának az lett a vége, hogy rögtön távoznia kellett a házból, ámbár mindenki sajnálta távozását. Jakab tehát holmijét összeszedvén, érzékeny bucsut vett mindenkitől és újra megkezdte vándorlását.

Rövid utazás után egy városba érkezett, hol katonákat toborzottak. Jakab

a toborzókat környező sokaság közé vegyült és gyönyörrel hallgatá a zene hangjait. A toborzók csakhamar észre vették Jakab bátor arczát s benne erőteljes, csinos legényt látván, közeledtek hozzá és hízkelve kérdezték: nem volna-e

kedve fölcsapni katonának?

— Derék gyerekek vagy! mondá az egyik, szemeidből is látom; jer velünk, néhány hét múlva olyan dőlczeg katona lesz belőled, hogy kevés párod lesz a regementnél!

Jakab nem felelt, de pálczáját a levegőben lebegtette, kalapját félre csapta s karjával katonai gyakorlatokat csinált.

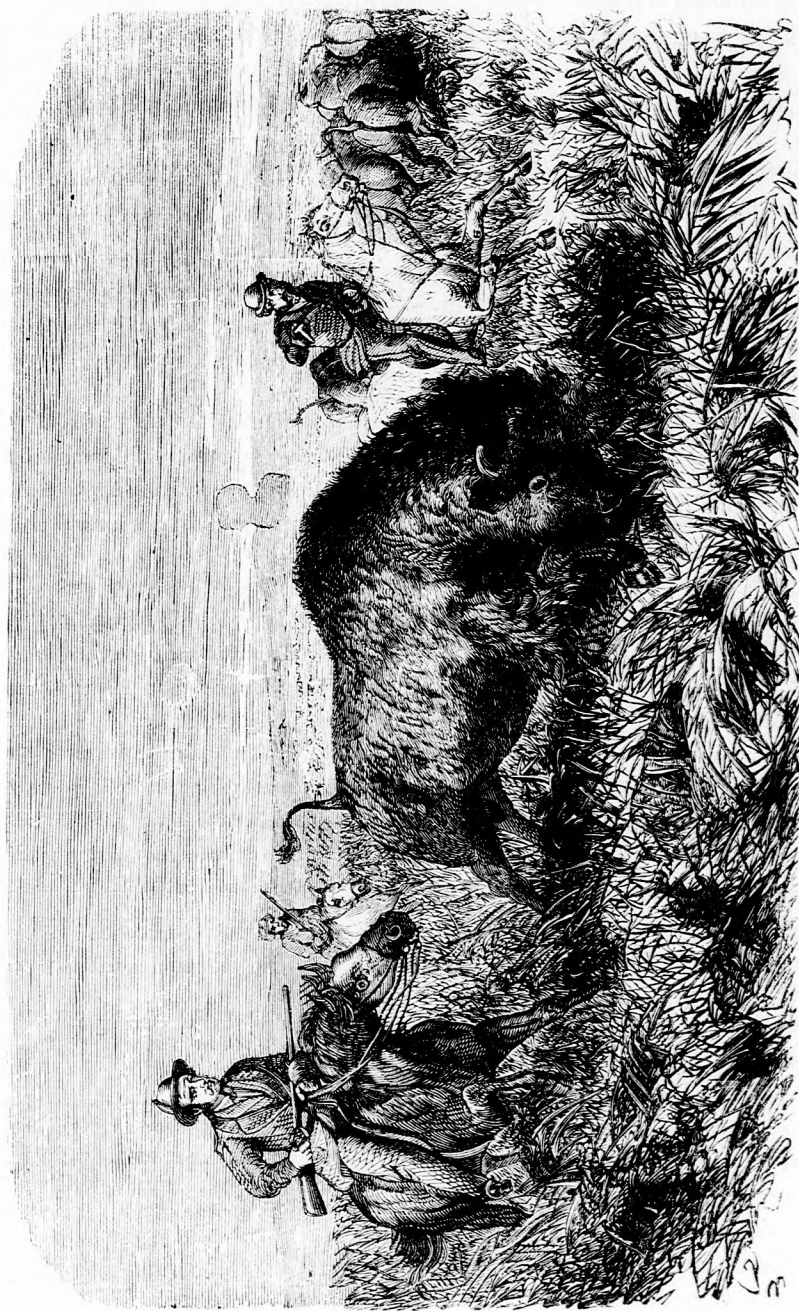
— Csodálatos, valóban csodálatos kiálta egy másik toborzó; úgy látszik hogy már te katonaskodtál is. No hát csak jer velünk, pajtás; jó

dolgod és kevés tenni valód lesz, csak néha néha kell majd harczolnod királyodért és hazádért, ami ugy is szent kötelessége minden tisztességes embernek. Rövid idő múlva kapitány válik belőled s akkor

(Folytatása a 214. lapon.)

KÖVETELKE ÉS SZERÉNYKE. (Lásd a 218. lapon.)

A BÖLÉNY. (Lásd a 222. lapon.)

(Folytatás a 212. laphoz.)

aztán csak úgy úszni fogsz a nagy gazdagságban.

— Nem, barátom, ebből nem lesz semmi, ne üzzetek tréfát egy szegény fiúval; — jól tudom én, mi vár reám, ha beállok katonának. Éjjel kemény ágyon kell hálnom, nappal pedig sanyaru életet élnem s minden órában veszélynek kell kitennem magamat, ezenfelül pedig még talán kurta vasra is vernek.

— Ohó! kialtá az egyik toborzó, vajjon hol hallhatta mindezt ez a fiatal suhancz? Ilyen beszédekkel képes lenne egy egész századot megszöktetni.

— Oh nem, felelé Jakab, én soha senkit nem fogok megszöktetni, és mivel jelenleg épen nincs foglalatosságom és mivel nagyra becsülöm a hős vitézeket, ezennel felcsapok katonának.

— Ez ám a derék fiu, szolt az egyik toborzó; »nesze pajtás, fogd a kardot, — s csakhamar átadta neki, mivel attól tartott, hogy ujoncza még meg is változtathatná szándékát. Jakab tehát egy perc alatt s egészen véletlenül katona lón.

Alig volt ideje új katona-öltözetébe bele szokni, már hajóra kellett szállnia és elutaznia messze Indiába. Ez Jakab előtt egészen új és ismeretlen élet volt; de tevékenysége és ügyessége itt sem hagyták cserben, rövid idő alatt megszerezte magának a hajósok minden ismeretét és mindenki becsülte és tisztelte, aki vele a hajón együtt volt. A hajó egy sziget-csoport mellett horgonyt vetett, hogy magát tüzelővel és vízzel ellássa: e sziget-csoport Afrika partja közelében volt s lakosai, fekete emberek vagyis négerek valának. Ja-

kab tisztszjeivel együtt gyakran partra szállt, hogy őket vadász-kirándulásain kísérve, vigye apuskaport, sörétet a lelőtt vadat.

(Folytatása következik.)

VEGYENEK! . . .

(Képpel a czimlapon.)

»VEGYENEK virágot, itt van a szép virág!
Két krajezár esokra, két krajezár nem a világ!
Urfi és kisasszony, jó és szép gyermekek:
Itt van a szép virág, tessék no, vegyenek!

Vegyenek salátát, itt a szép saláta!
Egy-egy szép bokornak két krajezár az ára!
Kedves jó asszonyok, itt a nagy olesóság!
Két krajezár egy bokor, vegyenek salátát!«

Muzeum kertjének tövében pihenve,
Napestig kiáltoz a kiesi legényke.
Nagy és kis garabó apránként üresül;
Ha így megy tovább is, a vásár sükerül.

S hogy így a mondókát vagy százszor elmondta:
A kis fiut a nagy buzgóság elnyomta.
S védtelen állna ott a virág, saláta:
Ha a jó drabant nem vigyázna reája.

GYÖNGYKERESÉS.

(Képpel a 216—217. lapokon.)

BIZONYOSAN sokszor hallottatok, olvasatok már a drága-gyöngyről, erről a gyönyörű ékszerről, sőt sokan már láttatok is szép gyöngysort. A drága kövek közt emlegetik a gyöngyöt is, de a gyöngy, bár első pillanatra szép fehér kőnek lehetne nézni, nem a földben terem, mint a többi drágakövek, hanem — egy állatbar, mely a tenger fenekén él. Igen bizony, egy állat adja nekünk a pompás gyöngyöket.

A tengerben, sok ezer másféle állat közt élnek a kagylók is. Ezek, tudjátok, puhányok, vagyis olyan állatok, melyeknek egész testök nem egyéb, puha, nyálkás csomónál; nincs se kezük, se lábuk, a legtöbbnek feje sem ismerhető fel. Ily furesza teremtesek persze bajosan élhetnének meg, ha a bölcs természet nem gondoskodott volna védelmükről, még pedig az által, hogy ez állatok, vastag, roppant kemény házat nyernek köpönyegül. Ez kétféle nyiló, vagy sokszor csigamódra csavart esont, melyben épen úgy elrejtőznek, mint a mi csigáink.

A kagylók a tenger fenekén a sziklához vannak növe s nem mozdulhatnak helyükből, de azért nem hálnak éhen, mert a víz edahozza nekik élelmüket, melyet kagylóik szétnyitása és bezárása által nyelnek el. Sokféle fajtája van a kagylónak; némelyik egy lábnyi hosszú, másik kisebb; nem a legnagyobb, de a legbecesebb valamennyi közt a gyöngy-kagyló.

A gyöngy-kagyló hossza hat hüvelyk, szélessége négy hüvelyk s a csonthoz kettős, szétnyiló lapból áll, mely belől fényes és különböző színeket mutat; gyöngykagylónak már ez a külső burokja is becses és mindenki ismeri »gyöngyház« néven; készítenek belőle gombokat, tollkés-nyeleket s mindenféle más portékát.

A kagyló-lap szélén egy egész sor lyuk látszik, szép szabályos rendben, mindig kisebb-kisebb. E lyukakban van a gyöngy, még pedig úgy, hogy egészen betölti a lyukat és víz nem mehet keresztül be a puha állathoz. De mihelyt a gyöngyszemek kihullnak és a lyuka üresen marad, a víz behatol a kagylóban élő állathoz és megöli, mert a kagyló-puhánynak időnként szüksége van arra, hogy víz ne jusson hozzá. A gyöngyszemek kihullása után nem tudja magát a víztől elzárni és rövid idő alatt meghal.

Hogy támadnak a kagylóban azok a gyöngyszemek? azt még mai napig sem

tudták a természetvizsgálók kifürkészni. Sokáig azt hitték, hogy a kagyló-puhány betegsége által támad a gyöngy, hogy izzad és ez izzadság megkeményedik; de most már annyit tudnak, hogy ez nem való, mert a kagyló igen egészséges egészen addig, míg burokjából a gyöngyszemek ki nem esnek.

Az ép és egészséges kagylóban rendszeren tizenkét gyöngyszem van; a legalsó a legnagyobb, aztán a többi mindinkább kisebbedik s a legkisebb csak akkora, mint egy gombostűfej, míg a legnagyobb körülbelül akkora, mint egy puskagolyó. De ilyen nagyot csak ritkán találunk már a kagylóban, mert épen ezek a nagyok leghamarább kiesnek s a tenger mélyén elvesznek, mielőtt a buvárok a kagylóhoz jutnak. Ezért a nagyobb gyöngyszem ritka és igen drága is.

A gyöngy drága portéka lévén, oly helyeken, hol a tengerben gyöngykagyló terem, sok ember foglalkozik keresésével. Leginkább odavaló, benszülött emberek a buvárok s ezek minden buvár-készülék nélkül merülnek a víz alá. A csónakról fejfel lefelé ugranak a vízbe s a kezökben levő késsel gyorsan lefejtnek két-három kagylót a szikláról vagy a tenger fenekéről, aztán, ha már fuladozni kezdenek, sebesen fölemelkednek a víz fölé, átadják a kagylókat s egy két percnyi pihenés után ismét visszatérnek a tenger fenekére.

A gyöngykeresés nemcsak nehéz munka, hanem veszedelmes is, mert sokszor czápak és más ragadozó nagy halak támadják meg a víz mélyén dolgozó embereket. De a buvárok nem igen félnek s késükkel megölik az ellenséget, ha közelését idejekorán észreveszik. Megtörténik azonhan, hogy hirtelen ott terem a czápa s ekkor a szegény buvár rendszeren odavész a tenger fenekén.

CZETHAL-VADÁSZAT.

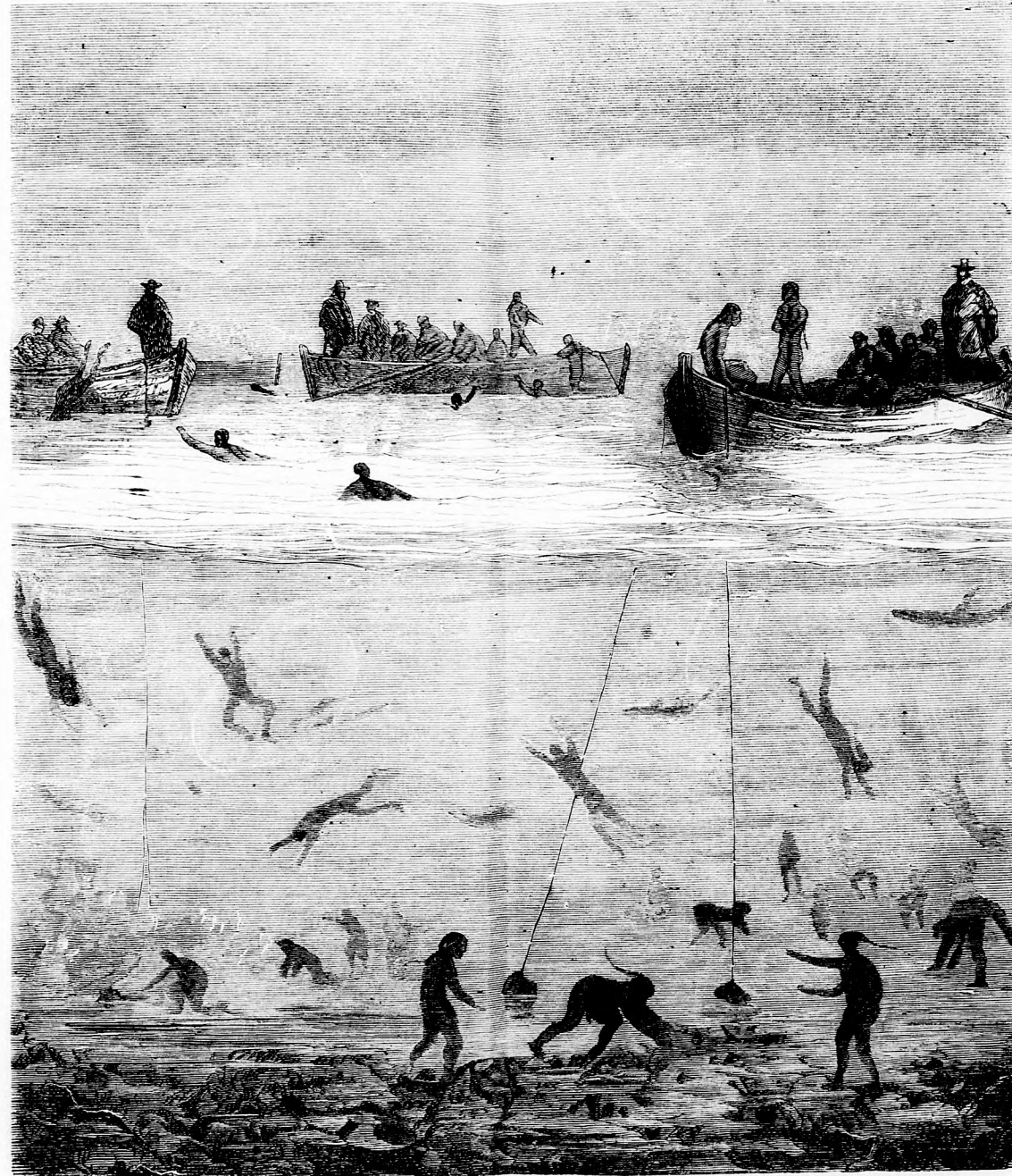
(Képpel a 224. lapon.)

A FÖLDÖN vízben élő valamennyi állat között, mint talán tudjátok, legnagyobb a czethal, vagy egyszerűen csak czet, mert tulajdonképen nem hal. A tengerben él, alakja is olyan, mint a halaké, de mégsem hal, mert vére meleg és élő fiat szül, mint a szárazföldi emlős állatok. Legnagyobb számmal tartózkodik a hideg északi tengerekben s régebben, mikor még nem üldözték annyira az emberek, lehetett találni 100 láb hosszú czethal is; most rendszeren 60—80 láb hosszúakat fognak; szélességük 40—50 láb, súlyuk pedig nem ritkán 100,000 font.

A czet testének majdem egy harmadát teszi óriási feje, mely 20—25 láb hosszú; a feje végén két-két orrlyuk-féle nyílás van a szája fölött s e lyukakból hatalmas vizsugarakat lövel ki lélegzés közben; szemei roppant piczinyek testéhez képest, fülei pedig alig láthatók, de azért mégis igen jól hall. Szája óriási nagy, de torka oly szűk, hogy csak igen kicsiny állatokat tud lenyelni s egy jókora gombóctól megfuladna. Fogai renkívül hosszúak, de szintén gyöngék, nyelve pedig mozdulatlan nagy darab szalonna van, mely ezer fontnál nehezebb s melyből 10—20 hordó zsirt lehetne kiolvasztani.

Legahatalmasabb fegyvere a czetnek villa-alaku s 8—10 láb hosszú farka, melyvel iszonyatosan csapkodja a vizet s melyben oly ereje van, hogy egy ütéssel összetöri a kisebb csónakokat. Bőre rendszeren feketés, a bőr alatt pedig egész testén végig több láb vastag szalonna van, úgy hogy egy-egy czetből ezer mázsa zsirt lehet kiolvasztani és épen ezért minden esztendőben sok hajó megy czet-vadászatra a tenger azon részeibe, hol ez óriás állatok tanyáznak.

A czet kisebb-nagyobb csapatokban él; néha 50—100 is uszkál együtt; uszni

GYÖNGYKERESÉS. (Lásd a 2. 4. lapon.)

rendkívül sebesen tud, még a leggyorsabb hajó sem érheti utól és ki sem fárad, mert egy nap alatt kétszáz mértföldet is bir uszni. A vadászoknak tehát nagy óvatosságra van szükségök, hogy a czet közelébe juthassanak. Ez azonban könnyen sikerül, mert a czet nem tud sokáig a víz mélyében lenni, fölemelkedik a víz színére, sütkörezik a napon s a hullámok közt ringatózva el is aluszik.

A halászok, ha czet-csapatra bukkantak, a nagy hajóról kisebb csónakokba szállnak s fölfegyverkeznek szigonyokkal. A szigony egy körülbelöl öles hosszú erős vaslándzsa, melynek éle olyan mint a nyíl, másik vége pedig karikában végződik. E karikába igen erős és 80—100 láb hosszú kötél van köté.

Ily szigonyokkal ellátva, a halászok óvatosan eveznek a czet felé. Mikor már csak vagy 30 lépésnyire vannak, egyikök izmos kézzel a czet testébe dobja az éles szigonyt s a hosszú kötél a szigony után lebeg a vizen. A czet, mihelyt a fájó sebet érzi, dühösen csapkodja farkával a vizet, aztán lemerül a víz mélyére. Onnan azonban rövid idő múlva ismét a felszínre jő, hogy levegőt szivjon, isszonyun hánykódik, kavarja a vizet s a halászoknak óvatosan kissé távolabb kell maradni, mert különben fölborulnak. A szigonyhoz erősített kötél a víz fölött lebegve mutatja, merre uszik a sebesült czet; a halászok tehát óvatosan követik és mikor ismét fölmerül, megint szigonyt dobnak belé. Piros vér füstli a tenger színét s gyakran egy óráig is eltart, míg a czet egészen elvérzik és mindinkább gyöngül, úgy hogy nem bir tovább uszni és végre élet nélkül lebeg a vizen.

Ekkor a szigonyokhoz erősített kötél segélyével a nagy hajóhoz vonzolják s szétboncsolják, hogy zsirját leszedjék, ez ilyen óriási állatot nem lehet fölemelni; a halászok tehát, éles szögekkel kivert eszmát húzva, leereszkednek a czet testére

s nagy bárdokkal kezdik fölszabdalni, kiszedik szájából hosszú fogait, lehántják szalonnáját, a többit pedig ott hagyják.

Az északi tenger partjain lakó szegény népek megeszik a czet husát is, rop-pant vastag bőréből csizmát készítenek a belekből inget, az inakból pedig fonalat, köteleket.

A czetvadászat már nagyon régóta jövedelmes foglalkozást ad különböző népek hajósainak. Minden év tavaszán sok száz hajó indul az északi tengerre s ott egész nyáron át nagy fáradtsággal fogdos-sák a czeteket, a zsírt kiolvasztják, ősztáj-ban térnek vissza és a tömérdek halzsírt gazdag nyereséggel adják el.

A folytonos üldözés miatt azonban a czethalak száma nagyon meg is fogyott, úgy hogy most már ritkán találnak egy helyen sok száz darabból álló czet-csapa-tokat, mint találtak a régi időben.

KÖVETELKE S SZERÉNYKE.

(Képp. 1 a 212. lapon.)

KÖVETELKE ruháskában
Poroz, rakosgat Szerényke.
Csupa kellem, egyszerűség
Teste, lelke, egész lénye.

Mint a vidám feckemadár
Jó kedvében énekelget,
Közben tisztára törülve
Asztalt, szekrényt s a székeket.

Egyszerre csak koczogtatnak —
Nyílik is az ajtó egybe :
És belebeg nagy nyájasan,
Nagy begyesen Követelke.

»Jó reggelt édes Szerénykém!
Nem ártana abba hagyni
A porozást, rakosgatást —
Jöszte velem sétálgatni!

Szép az idő, fényes, derült ;
Hagyd e piszkot a eselédre ;
Ha velem lehetsz, ez sokkal
Nyereségeseb te rád nézve !«

Ám Szerényke megköszöni
Barátnője, meghívását.
A munkáját végzi elébb
Amint azt reája bízták.

S még akkor sem ígérheti
Lehet-e majd elmennie
Mama engedelmé nélkül
Sétálgatni a ligetbe.

»Ej a mamád, mit a mamád!
Ha velem vagy, annyi néked
Mint ha mamád volna veled
S mind az egész házi néped !«

Erre szörnyen megütközik
S szótalan marad Szerényke.
Követelke mosolygja ;
»O Istenem, te szegényke !«

És aztán kikarikázik
Oly hetykén a hogy belépett —
Szerényke meg törölgeti
A szekrényt, a fogast, széket.

És azt dudolja magában :
»Akármit mondj, te kis hetyke :
Én maradok Szerénykének,
Te maradhatsz Követelke !«

BETÜREJTVÉNY.

Cs i i **Sz** é é
 i i i é é é
 i i é é
 i

A KÉPES KÖNYV

(Képpel a 220. lapon.)

N

INI kép!

Jaj be szép!

Jer Szidikém

Közelébb.

Nézzük, nézzük

Figyelmesen

Valjon mire

Megyünk ketten

Hajh, messzire

Nem jutunk.

Mivel sem én sem pedig te

Még olvasni nem tudunk.

A NAGYRAVÁGYÓ REPKÉNY.

— Rege. —

F

OL volt, hol nem volt, de valahol valamikor volt egy fiu, aki nagyon boldog volt, hogy már azt sem tudta, mit csináljon. Gyönyörű, nagy kertben élt, a kert tele volt a legpompásabb, legritkább virágokkal, gyümölcsfákkal s bizony nem csoda, hogy a fiut igen jól érezte magát.

A kerten kívül persze szintén szép volt a világ; más emberek, ott is találtak mindenféle szép virágokat, ligeteket, csevegő patakokat; hanem a boldog fiu azt hitte, hogy csak az ő kertjében van igazán szép virág és hogy más ember nem is ért a virágápoláshoz, csupán ő, ami természetesen épen olyan csalódás volt, mint az, hogy másutt nem lehet szép virág.

Egy napon ismét boldogan sétálgatótt kedves virágai között; épen a kerítés mellett járt s a kerítés alacsony levén,

néha - néha kitekintett, hogy milyen a világ odakint. És ammit így nézegetett, nem messze a kerttől egy nagy fa tövében megillantott egy virágot, mely magára vonta figyelmét. Pedig ez valóban nem volt valami híres szépségű virág, hanem csak egyszerű vad repkény, kicsike, szerény fehér virágokkal, de kellemes zöld, sűrű levelekkel.

Nagyon egyszerű kis növény volt ez a repkény és sokáig boldogan élt ott a fa tövében. A napsugár nagyon ritkán érte, mert a fa sűrű lombja örökös árnyékot vetett a reája; csak néha-néha, korán reggel és későn este, mikor a nap nagyon alacsonyan állt, akkor kapott a kis repkény néhány fényes meleg sugárt. De azért meg volt elégedve, szépen növekedett és a fa törzséhez simulva, mindinkább magasabbra emelkedett.

De amint magasabbra emelkedett, mindig messzebb látott s végre belátott a kerítésen át abba a gyönyörű kertbe is, hol annyi pompás virág tündöklött a ragyogó napfényben. És ekkor meglepte a nagyravágyás az okatlan repkényt s így sóhajtott magában:

— Ah, ha én is olyan szép helyen élhetnék! Mily boldogok azok a virágok ott! Egész nap sütörözhetnek a nap sugariban, míg én itt örökös árnyékban senyvedek s hiába nyujtózom, nem távozhatom a fától, melynek lombja elfogja előlem a napot. Ezért is olyan kicsinyek, sápadtak az én virágjaim, míg amott a rózsák ime, mily pompás színűek! Ha én ott volnék, az én virágjaim is pompás színűek lennének, nagyra nőnék és boldog, nagyon boldog volnék.

Igy sohajtozott az oktalan repkény s az épen körülötte lengedező szellő ezt meghallván, boszusan röpült tovább.

Az a boldog fiu pedig ott a kertben épen ekkor nézegette a repkényt és így szólt magában:

— Milyen furesa virág az ott! Egész kertemben nincs hozzá hasonló. Nem igen

szép, az igaz, de ha ide átültetem a kertembe, jó napos helyeckére, bizonyosan megszépül. Megyek és áthozom.

Rögtön keresett egy kis ásót, kiment a repkényhez és kiásta gyökereit. De ez még nem volt elég; a repkény ágai oly erősen körülfonták a fa derekát, hogy csak nagy fáradsággal lehetett onnan le-

A KÉPES-KÖNYV. (Lásd a 219. lapon.)

fejteni. Végre azonban ez is sikerült s a fiu nagy örömmel vitte a repkényt be a kertbe. Itt keresett jó helyeckét, hol a nap megfekszik; beültette s a hosszú ágakat odatámasztotta a falkerítéshez.

A repkény tehát elérte forró óhaját, bent volt a szép kertben, pompás napos

helyeckén s egészen boldognak érezte magát; a fiu is örült, hogy virágait ilyen új fajtával szaporította. És így este mindketten boldogan elaludtak.

A kis fiu aludt is szépen egészen reggelig, de a repkény — az szegény nem sokára nagy ijedelemmel ébredt föl. Éj-

fél tájban roppant szélvész és égi háboru keletkezett s rázza törte a fákat és növényeket. A szegény repkénynek méltó oka volt megijedni. Csak úgy oda volt támasztva a falkerítéshez, nem fonhatta körül karjaival, mint régi helyén a fa derekát; a szélvész tehát belekapaszkodott a repkény leveleibe és rettenetesen tépte, so-

dorta minden oldalra, addig-addig, míg kiszakította a földből.

Reggelre a vihar elmúlt, a nap derülten kelt föl s foró sugarai elárasztották a földet, ott találták a földön heverő repkényt is. A foró sugaraktól a gyökeréből kitépedt növény csakhamar fonyadni kezdett s néhány óra mulva már haldokolva

HOPP! (Lásd a 222. lapon.)

hevert a kerítés alján. Mikor a fiu kijött virágai közé, már elfonyadva találta. Fölkapta, és kidobta a kerítésen át és így szólt:

— Ugy látszik, nem való az én szép kertembe az ilyen haszontalan vad virág.

A repkény pedig, amint a földre zuhant a kerítésen kívül, nagy szomoruan még így sohajtott utoljára:

— Ah! bár ott maradtam volna kedves, árnyékos helyemen, hol vihar és szél nem bánthatott! Nem pompázhattam, de csöndes boldogságban élhettem. Nagyra-vágyó ohajtásom teljesült, oly helyre jutottam, mely nem nekem való — s ez halálom lett!

És a szegény repkény végkép elfonyadt és meghalt.

HOPP!

(Képpel a 221. lapon.)

UGRIK a bárány,
Vágtat a Pajzán,
Ugrik a kis lány.
Hopp kicsi szöcském!
Angyali szöcském,
Lengike
Zengike
Pusztai főcském.

A BÖLÉNY.

(Képpel a 213. lapon.)

A LEGNAGYOBB vad, mely nálunk az erdőben, de már csak a Kárpátokban található, a medve; kivüle még csak farkas és róka ijesztget néha, ámbár róka koma rendszeren maga is megijed és csak akkor bánt, ha megtámadják. Ha most a mezőn tétálunk, legföljebb félénk nyulacsakát látunk, vagy riadva futni erdők közelében szép őzikét s ritkábban büszke szarvast, melyek mind sietve futnak az ember elől.

Nem így volt ez hajdanában. Az akkor még sokkal nagyobb, sűrűbb erdőben élt egy hatalmas, szép nagy állat, melyre magyar őseink szerettek vadászni, bár ez néha veszedelemmel is járt. Ez az állat a bölény volt, mely most már nálunk egészen kipusztult és többé nem található.

A bölény egy fajtából való a mi szelid házi szarvasmarhákkal s ezekhez hasonlít is; azonban a teljesen felnőtt bölény jóval nagyobb a szelid tehénél, nyakán és mellén bozontos sörénye van, szarva rövid, gömbölyű és roppant erős, hátán pedig nagy pupja van. Szőre télen át sűrű, gyapjas, sötétbarna; nyáron ritkább és simább; fiatalabb korában inkább vörhenyes.

Régibb időben egész Európában el volt terjedve a bölény, de mindinkább fo-

gyott, úgy hogy most már egész Európában csak egy egy helyen található, még pedig Oroszországban, a bialoviczi erdőben. Ez egy igen nagy erdőség mocsarakkal, tavakkal, folyókkal s itt most még vagy két ezer bölény él; nem is szabad őket üldözni, csak a császár különös engedélyével szabad néha egyet kettőt lelőni, mert akarják, hogy a bölény-faj ne veszzen ki egészen. Aki tehát ide fárad, láthatja e szép állatot, mely hatalmas ereje, nagysága és bátorsága által az Európában élő vadak közt legelső. Nem ijed meg sem a medvétől s az ember elől sem hátrál.

A bölények kisebb nagyobb csordákban élnek együtt; egy-egy öregebb állat mogorván, félrevonultan egymaga él s nem tűr maga mellett senkit; de a többiek, 20—30-an egy csapatban közösen legelésznek, azonban az ilyen csapatok is aztán külön külön járnak-kelnek s nem szeretnek más csapattal találkozni; s ha pedig ez mégis megtörténik, gyakran véres dulakodás támad közöttük.

Néha, de nagyon ritkán és csak királyi vendégek járnak el ez erdőbe bölényvadászatra s lelőnek egyet-kettőt. Többnyire azonban csak fiatal bölény borjúkat fognak el, hogy aztán állatkertekben fölneveljék. Van is minden nagyobb állatkertben bölény; de vad és veszedelmes állat még a fogságban is. Hiába próbálják megszéledíteni, — esztendő múltával is csak olyan vad marad. Arról pedig már épen szó sem lehet, hogy be lehessen fogni mint szelid rokonait, a mi házi szarvasmarháinkat.

Majdnem egészen hasonló ehhez az amerikai bölény, vagyis a bizon, mely ott a nagy síkságokon roppant csordákban legelész. Épen olyan hatalmas feje, nagy pupja, hosszú sörénye van. Itt nagy vadászatokat rendeznek ellenük s akár százat is lehetni egy nap, mert egy-egy csordában néha több ezer darab van együtt. Meg-

törté-
gig l
s a v
mert
dony
guka
kor
lelő
tová

nak a
nek,
soksz
hődt
bezv
szarv
possz

mén,
szere
igen
dők

MEC

mábo

F
bauer
Ando
vics I
és Ká
ner A
Guszt
Zsiga,
Jetka,
Berta
Fredic
László
Emília
Lajos,
Mihel
Kume
János,
lecz K
Koller
és Laj
niczky
Jozeft

történik még az is, hogy a vaspályán végig heverednek, vagy azon végig sétálnak s a vonat nem tud miattunk előre haladni, mert nem tágitanak a dübörgő gőzmozdony elől sem, inkább agyon zuzatják magukat a kerekek által. Az utasok ilyenkor előveszik puskáikat és lövöldöznek; a lelőtt állatokat ott hagyják s a vonat tovább megy.

A vadászok rendszeren lóháton indulnak a bölény ellen s egészen közelebb mennek, hogy biztosan meglőhessék. De ez sokszor veszedelemmel jár, mert a feldühödt bölény, ha nincs halálosan megsebezve, támadója ellen fordul, hatalmas szarvaival felökleli a lovat és agyontápossa a vadászt.

A bölény husa jóízű, bár kissé kemény; az amerikai vad indiánok nagyon szeretik s jóformán csak ebből élnek. Bőre igen erős és használható, ezért a kereskedők jó pénzért meg is veszik a vadászoktól.

MEGFEJTÉSEK ÉS MEGFEJTŐK.

»A KIS LAP« XII. köt. 11-ik számában közölt első betűrejtvény megfejtése:

„Nagy péntek.“

Helyesen fejtették meg: Hofbauer Olga, Gabányi Aranka, Degré Miklós és Andor, Forster Gizella, Margit és Laczi, Jezovics Ilka, Marika és Kálmán, Nerolda Mariska és Károly, Szongott Vetti, Buda Aranka, Roszner Aladár, Szőke Erzsike, Fayl Frigyes, Ruz Gusztáv és Imre, Révy Károly, Brüll Soma, Klein Zsiga, Buk Irma és Sámuel, Dégner Mari, Link Jetka, Rozenberg Mór, Kohn Mór és Áron, Kohn Berta és Róza, Rohonczy Lajos, Pick Malvin és Ida, Fredich Laura és Ella, Berger Vilma, Okolicsányi László, Szeszler Rózi, Balogh Feri, Rosenthal Emilia és Zsigmond, Bernáth Szerena, István és Lajos, Angyal Béla, Sturm Teréz, Irma és Gábor, Mihály Jenő, Paiss Mariska, Lengyel Malvin, Kumer Béla, Taufert Sándor, Csáky Rudolf, Tubl János, Lágler Ilona, ifj. Sztankay Kálmán, Molecz Károly, Schwartz Kálmán, Kramár Ilona, Koller Ilonka, Kohn Hermína, Legény Oszkár és Lajka, Szegszárdi János, Riedl Vilma, Kremniczky Józsi, Naumann Ilona és Miksa, Pollner Jozsef.

Részben megfejtették: Miklós Juliska, Singer Adél, ifj. Bocskár Ambrus, Rozinger Gizella, Jenny és Béla, Somssich Géza, Goldschmid Ödön, Peterdy László, Majláth Gusztáv, Jeszenszky Matild, Bódy Irma, Buday Emma, Károlyi Gizella és Szidonia, Fayl Frigyes, Würzler Lajos, Sivó Jenő, Csolnoky Viktor, Wagner István, Molnár Dani, Kunst Gizella, Pribenszky Lajos, Hóbor Kálmán, Szathmáry Ilona, Merza Gizella, Sárközi Kati, Grünstein Szidonia, Pongrácz Irén és Margit, Szentmarjay Ilona, Hofmeister Rikárd, Diemár Ernő, Nagy Aladár, Frankel József, Vojtek Ilka és Lajos, Bolemán Emma, Bildhaur Róza és Andor, Csóka Aurél, Prantner Iván, Záhorszky Irén és Margit.

*

A »KIS LAP« XII. köt. 11-ik számában közölt második betűrejtvény megfejtése:

„Kegyelem.“

Helyesen fejtették meg: Csolnoky Viktor, Rosenthal Emilia és Zsigmond, Forster Gizella, Margit és Laczi, Roszner Aladár, Fayl Frigyes, Majláth Gusztáv, Peterdy László, Goldschmid Ödön, Somssich Géza, Rohonczy Lajos, ifj. Bocskár Ambrus, Hóbor Kálmán Paiss Mariska, Sturm Teréz, Irma és Gábor, Angyal Béla, Nagy Aladár, Hofmeister Rikárd, Pongrácz Irén és Margit, Kramár Ilona, Riedl Vilma, Záhorszky Irén és Margit.

*

A »KIS LAP« XII. köt. 9-ik számában közölt képrejtvény megfejtését utólag még beküldték: Molecz Károly, Diemár Ernő.

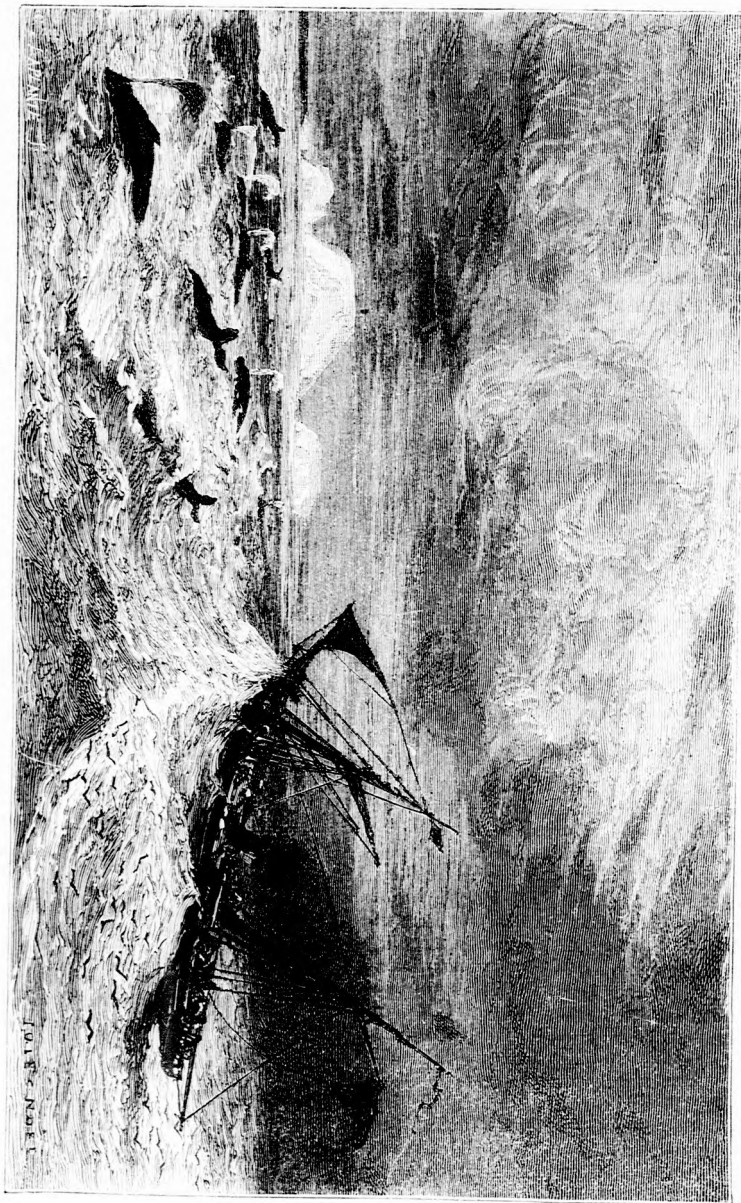
FORGÓ BÁCSI POSTÁJA.

Nerolda Mariska és Károly. Csak rá kell nézni és legott kitalálja még a gyöngye is. A képrejtvényekben egy kis foglalkozást kell adni az elmének. — **Hufnagl János.** Sikerültek. Meg fognak jelenni. — **Andrássy Jóska.** A »*girandola*« Romában van szokásban, még pedig nagy szombaton főtámadáskor, midőn a Szt. Péter-templom kupja fölötti u. n. »laterna« kivilágítatják, ami leírhatatlan szép hatással van s a hires festész, szobrász, költő és tudós: Michelangelo Buonarotti gondolata. — **Schulpe György.** Kilencz éves legénykétől derék munka; de még nem embernyi: pedig csak ilyennek van joga a megjelenésre.

(Vége következik.)

1874

(ZEHMEL-VADÁSZAT. Lapok 216. lapon)

Felelős szerkesztő: *Forgó bácsi*. Kiadó-hivatal: Budapest, barátok tere, 7-ik sz., Athenaeum-épület.
Kiadja és nyomtatja az Athenaeum irodalmi és nyomdai részv. társulat.
Megjelen hetenként egyszer, 16 oldalon.